

УДК 929.52С.Оріховський

**Ігор СМУТОК**  
(Дрогобич)

## **У СПРАВІ РУСЬКО-ПОЛЬСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ СТАНІСЛАВА ОРІХОВСЬКОГО РОКСОЛАНА**

Біографія Станіслава Оріховського, його походження, родинне коло, діяльність тощо докладно вивчена в українській та польській історіографії<sup>1</sup>. Не в останню чергу це стало можливим завдяки самому Оріховському. У своїх численних творах та листах, що збереглися, він умістив чимало автобіографічного матеріалу. З-поміж іншого звідти дізнаємося про походження роду Оріховських та батьків самого Станіслава. Зокрема, в листі до Яна Франциска Коммендоні від 10 грудня 1564 р. він писав: “мої предки лицарі прибули на Русь ... Вони пошлюбилися з русинами, придбали село Оріховці в Перемишльській єпархії і заснували там свій маєток, зібравши до нього все, що мали. З того часу багато русинських воїнів – вихідців з того села – почали носити прізвище Оріховських. Від тих предків походив і мій батько Станіслав, який узяв за дружину Ядвігу Баранецьку, уроджену шляхтянку, дочку каплана грецького обряду. То була моя мати”<sup>2</sup>.

Ці свідчення, покладені в основу біографічних нарисів та довідок про Станіслава Оріховського, історики не піддавали верифікації. На сьогодні за ним остаточно закріпився образ типового представника руського-польського етноконфесійного порубіжжя, виразника світоглядних позицій місцевої еліти руського походження, яка прагнула поєднати “любов до Русі як «малої батьківщини» з лояльністю стосовно «політичної батьківщини» – Корони Польської”<sup>3</sup>. На відміну від Яна Щасного Гербурта, Симона Околяського та багатьох інших яскравих особистостей ренесансної культури XVI ст., які, за висловом Н. Яковенко, були “територіальними русинами”, Станіслав Оріховський вважається чи не єдиним з тогочасних ренесансних діячів, що поєднував у собі як територіальні, так і етнічні компоненти місцевого патріотизму. То ж у його випадку вислів “gente Ruthenus natione Polonus” (“руського племені польської нації”) був позбавлений всяких умовностей та застережень. Не дивно, що кожен з українських дослідників – істориків, істориків культури та літератури – пишучи про Оріховського, вважає за потрібне вказати на його польсько-руське походження<sup>4</sup>.

Автобіографічний характер свідчень нейтралізував будь-які сумніви щодо етноконфесійної та соціальної приналежності батьків Роксолана, та змушував ігнорувати недоречності, які неминуче виникали при зіставленні висловлювань Оріховського з іншими тогочасними джерелами. Останні є цілком очевидними для дослідника українського суспільства XV–XVIII ст.

Насамперед викликає подив ім’я матері Станіслава Оріховського – Ядвіга. Для греко-католицького священика XIX ст. назвати так свою дочку було справою незвичною, але цілком прийнятною. Однак, руський піп у XVI ст. не міг хрестити власну дитину таким іменем. Антропонімічні дані XV–XVI ст. не фіксують жодного такого випадку. З шести сотень представниць перемишльських православних шляхетських родів, згаданих на сторінках місцевих городських і земських актів упродовж XV–XVI ст., немає жодної Ядвіги. Натомість серед католицької шляхти чи не в кожній родині натрапляємо на таке ім’я<sup>5</sup>.

Друга невідповідність – нерівність соціально-майнового статусу шлюбних партнерів. У той час одруження розцінювалося не інакше як один з інструментів господарсько-майнової діяльності, тобто матеріальні міркування були визначальними. Звідси – прагнення знайти собі відповідну пару, яка б за своїм суспільним та майновим статусом не надто різнилася від пошукача. Звичними були шлюби, де дружина походила з більш заможнішого роду, але не навпаки. Декларована при цьому шляхетська рівність до уваги не бралась. Генеалогічні дані про перемишльські шляхетські роди XV–XVI ст. недвозначно засвідчують послідовне дотримання цих принципів при укладенні шлюбів, й Оріховські не становили винятку.

У другій половині XV – початку XVI ст. їхніми шлюбними партнерами виступають вихідці з таких родин як Кшивецькі (бабуся Станіслава Маргарита), власники обширних володінь, до яких входило місто Кривча та 6-7 сіл; Боратинські (дружини дядьків Станіслава – Яна і Олександра), власники 5-6 сіл у Перемишльському повіті, з них Ян Боратинський, батько Катерини й Барбари, виданих за Оріховських, був рогатинським старостою (1536) та перемишльським хорунжим (1518–1546), а його син Петро – королівським секретарем (1546), згодом став краківським бургграфієм (1551–1555), перемишльським (1555–1556) і белзьким (1556) каштеляном; Дрогойовські (чоловік Катерини

– тітки Станіслава), зокрема, двоюрідними братами Станіслава були: Ян – краківський канонік (1552), каменецький (1545 та куявський єпископ (1551); Станіслав – королівський секретар (1556–1571), перемишльський каштелян (1574–1582). Також Оріховські перебували в родинних стосунках з Лисаковськими, Троєцькими, Замаховськими, Дубковськими, Яскманицькими, Розборськими, Коритками, Островськими тощо<sup>6</sup>. Все це перемишльська шляхта, котра на місцевому рівні заповнювала земські уряди після таких магнатів як Гербурти, Фредри, Ярославські, Пилецькі, комплектувала наступний щабель в ієрархії шляхетського соціуму Перемишльської землі.

Баранецькі, натомість, належали до цілком іншої групи перемишльської шляхти, котра формувалася на конфесійній основі й з кінця XV ст. упродовж наступних кількох десятиліть почала набувати виразних ознак соціальної окремішності. Це була малозаможна православна шляхта, котра розпоряджалася маєтками в межах одного-двох, зрідка – трьох-чотирьох поселень. Зокрема, Баранецькі у вказаний період незмінно виступають власниками свого родинного осідку – Баранчиць Малих або Волі Баранецької. Оскільки вже на межі XV–XVI ст. серед православної шляхти спостерігається тенденція швидкого демографічного росту, то в дійсності таких кільканадцять або кілька десятків шляхетських сімей володіли невеликими земельними наділами, котрі не завжди дозволяли мати власних підданих. У своєму середовищі ця шляхта підтримувала між собою тісні майнові та родинні зв'язки.

Власне про Баранецьких другої половини XV – початку XVI ст. відомо небагато. Напевне, це були нащадки Хотя, згаданого один-єдиний раз 1427 р. У наступні десятиліття перемишльські акти повідомляють про Ванька (1457), Федька (1474–1498), Міхна (1474). Родинні зв'язки між ними не прослідковуються. У 1498 р. акти інформують про братів Івана, Григорія і Данила Баранецьких. Нашадками котрогось із них мав бути Михайло (1515–1535), який у шлюбі чи то з Ганкою, чи то Стахною мав сина Андрія (1515–1536). Так само від котрогось із братів напевне походять Хома (1528–1559) та Грицько (1518–1528). У першій половині XVI ст. Баранецькі часто виступають у різних судових та майнових справах разом з Кальнофойськими, нерідко акти йменують одних і тих самих осіб поперемінно то Баранецькими, то Кальнофойськими. Мабуть, проживаючи поряд, обидва роди підтримували тісні родинні контакти та володіли землею як в Баранчицях Малих, так і в Кальнофостах<sup>7</sup>.

Факт нібито приналежності діда Оріховського до духовного стану ситуацію не змінював. Скоріше навпаки – він додатково підкреслює абсурдність та неможливість такого шлюбу. Адже православне духовенство у XV – XVI ст. не сформувалося в окремий стан й не займало привілейованого становища в суспільстві. В той час як вища ієрархія рекрутувалася з шляхти, парафіяльне духовенство поповнювалося з непривілейованих груп населення. Щойно на початку XVI ст. в родинних осідках дрібної руської шляхти з'являються священники – вихідці з її середовища. Таким чином, гаданий батько Ядвіги, у кращому випадку, міг належати до котроїсь із шляхетських родин Баранецьких, за майновим і соціальним статусом нічим не різнився від решти своєї рідні, однак, міг бути також їхнім підданим селянського походження, призначений коляторами місцевої церкви виконувати священницькі функції.

Таким чином, Баранецькі й Оріховські належали до цілком різних соціально-конфесійних груп, котрі жили власним життям й рідко перетиналися. Тож з погляду тогочасного соціуму, одруження земського писаря, католика, власника більшої частини міста Кривчі та ще 6-8 сіл з дочкою православного шляхтича-попа, власника незначної частки у Баранчицях Малих було цілком нечуваною річчю.

Хто ж насправді мати Оріховського? Вона належала до шляхетської родини, осілої в Баранчицях, відомої у XVI ст. як Ковиницькі. Цей рід виводиться від Матея, вперше згаданого у 1427 р. як учасника з'їзду руської шляхти, що складала присягу Владиславу Ягайлу на вірність йому та його сином (“*Mathiae de Bagaszyn*”)<sup>8</sup>. Поряд з рештою шляхти Матея приклав до присяги свою печатку, зображення на якій коронний канцлер Ян Замойський, через півтора століття опрацьовуючи відповідні оригінали документів, ідентифікував як герб “Трубки” (“*Trąbky*”)<sup>9</sup>. На думку О. Однороженка, родовий знак Матея, уміщений на його печатці, насправді містив зображення трьох півкіл у зірку, а геральдичні сюжети, чи то три трубки, чи то півкулі в зірку, були доволі розповсюдженими як в польській, так і в руській геральдиці у XV–XVI ст.<sup>10</sup>

Коли і за яких обставин Матея, або, можливо, його попередники, переселилися до Баранчиць, невідомо. Акт про передачу Баранчиць в приватні руки котримось із тогочасних правителів не зберігся. У XVI ст. начебто існувала грамота князя Лева, писана руською мовою, на села Баранчиці Великі і Малі та Ваньковичі, однак її текст не дійшов до нашого часу. Невідомо, чи це був оригінал, чи фальсифікат, та ким доводилися Ковиницькі з Баранецькими згаданим у ній особам<sup>11</sup>.

Отже, про походження Матея та його етноконфесійну приналежність на сьогодні, практично, нічого не відомо. Так само залишаються таємницею його стосунки з рештою співвласників Баранчиць.

Зокрема, відкритим є питання, чи спільного вони походження й ким доводився Матею його сучасник, також учасник з'їзду руської шляхти 1427 р., Хоть з Баранчиць. З актів 1430–1440-х рр. дізнаємося про те, що Матею мав родину у Львівській землі й це наштовхує на певні міркування. Зокрема, його братами були Петро (1442–1446) та Миколай Слапа (1442–1446), власники Бартошова<sup>12</sup>.

У перемишльських актах Матею виступає доволі регулярно до 1449 р.<sup>13</sup> Він володів частиною Баранчиць, Волею Баранецькою та Ковиничами. У 1448 р. Матею виставляє свідків у земському суді, котрі підтвердили, що Ковиничі є його отчизною здавна (“Cowinicze est ipsius paternitas ex antiquo”)<sup>14</sup>. Цей несподіваний на перший погляд вчинок роз'яснює люстрація привілеїв та заставлених королівських маєностей у Руському воєводстві, проведена в 1469 р. З неї дізнаємося про те, що Ковиничі в дійсності були королівською власністю, заставленою за 100 гривен або Матею, або його попередникам. Як припускає С. Пашин, це сталося за правління Владислава III Варненчика у 1440-х рр.<sup>15</sup>

У шлюбі з Маргаритою Матею мав шестеро дітей. У 1462 р. його сини розподілили батьківський спадок: Ян отримав Ковиничі і частину Волі Баранецької, а Лукаш і Миколай – Баранчиці. Трое дочок одружилися, відповідно, Христина побралася з Андрієм Бжестянським (1446), Єлизавета – з Миколаєм Турським (1462), Ядвіга – зі Станіславом Капусткою з Броньовичів (1476)<sup>16</sup>. Імена та шлюби дітей недвозначно вказують на католицьке віровизнання Ковиничьких. Як і батько, вони продовжують йменуватися Баранецькими або з Баранчиць.

Ян одружився з Фенною, дочкою Миколая Оріховського, однак дітей подружжя не мало. Після 1462 р. перемишльські акти про нього не повідомляють<sup>17</sup>.

Лука від невідомої на ім'я дружини мав сина Яна (Johannes) та внука Станіслава. Останні на межі XV–XVI ст. залишилися єдиними продовжувачами роду. Починаючи зі Станіслава, Ковиничькі власне стають Ковиничькими, перемишльські акти вкрай рідко йменують його Баранецьким. Дружиною Яна і матір'ю Станіслава стала Анна, дочка Станіслава Оріховського<sup>18</sup>. У такий спосіб Ковиничькі та Оріховські двічі родичалися у другій половині XV ст.

Нарешті, третій брат, Миколай, власне й був тим нібито священиком Баранецьким, який доводився дідом Станіславу Оріховському. Насправді, жодного стосунку до духовенства, як православного, так зрештою, римо-католицького, він не мав. Упродовж 1460–1470-х рр. Миколай неодноразово з'являється у перемишльських гродських та земських актах, полагаючи майнові та судові справи з родиною та околичною шляхтою. Наприклад, у 1462 р. він з братами виступає свідком угоди між Мірчою Бжестянським та Кунашем Заблоцьким; того ж року з братом Лукою зобов'язався виплатити швагрові Миколаю сестриниць, вїту в Бошовичах 37 гривен; в 1468 р. його позиває до земського суду Якуб Морава; у 1472 р. боржником Миколая стає Матею Спровський, самбірський війський; а 1476 р. він має певні боргові зобов'язання перед Станіславом Капусткою з Броньовичів; у 1478 р. він остаточно розраховується з Миколаєм Турським за 37 гривен, котрі зобов'язався сплатити з братом п'ятнадцять років тому<sup>19</sup>.

У грудні 1470 р. Миколай отримав за дружиною Ядвігою 100 гривен посагу та, доклавши ще 100 гривен, записав усю суму на половині власних маєтків в Баранчицях<sup>20</sup>. Бабуся Оріховського, Ядвіга, була дочкою Петра з Бранчі, львівського земського судді (1461–1477)<sup>21</sup>. Власники Бранчі (тепер села Бринці Загірні і Церковні Жидачівського р-ну Львівської області) належали до зайшлої з Сандомирського воєводства родини, осідок якої знаходився в с. Цебер або Дзбер (Seber vel Dzber), тому в документах XV ст. вони ще зветься Цебровські. На початку 1420-х рр. Ян з Цеброва отримав від Владислава Ягайла певні маєтності в Галицькій Русі по смерті бездітного Бенка з Кухарів. Чи то він, чи то його син – Ян-молодший Цебровський-Браницький – згадується у 1443 р. як слуга руського воєводи і львівського старости Петра Одровонжа<sup>22</sup>. Бонецький припускає, що сином Яна був львівський земський суддя Петро<sup>23</sup>.

Миколай та Ядвіга мали одну доньку, котра звалася так само як і мати. У 1495 р. обидві Ядвіги, дочка та матір, заставили свої маєтки в Баранчицях Георгію Подфіліпському на три роки за 34 гривни<sup>24</sup>. Отже, на середину 1490-х рр. Микола вже був покійним. Невдовзі Ядвіга-дочка вийшла заміж за Петра Ваповського. Останній був сином Петра Ваповського (1476–1483) та Ядвіги Бажі (1476–1507). Разом з братами Андрієм та Станіславом він успадкував кілька сіл у Перемишльському повіті – частину Ваповців, Тарнавців, Кониковичів<sup>25</sup>. Петро належав до того родового відгалуження, котре виводилося від Якова, й, на відміну від Ваповських з Радохоничів, не відіграло помітної ролі в суспільному житті Перемишльщини та не обіймало жодних земських урядів. Шлюб був укладений наприкінці 1490-х рр. або у 1500 р. (у 1500 р. Ядвіга записала третину маєтку в Баранчицях своєму чоловікові у пожиттєве володіння)<sup>26</sup> та проіснував заледве кілька років. Достеменно відомо, що на 1507 р. Петро вже був покійним<sup>27</sup>.

Від першого чоловіка Ядвіга мала сина Серафима. Будучи неповнолітнім, він перебував під опікою своїх дядьків Андрія і Станіслава Ваповських, котрим Ядвіга в 1509 р. відступила свої права на Ваповці<sup>28</sup>. В перемишльських актах він з'являється кілька разів у зв'язку з батьківською спадщиною, позиваючи то матір, то своїх опікунів. Востаннє Серафим згадується в 1519 р., квітуючи матір із судових позовів та відступаючи їй свої права на нерухомість у Ваповцях, Тарнавцях і Кониковичах<sup>29</sup>. Подальша його доля невідома.

У 1508 р. Ядвіга стає дружиною Станіслава Оріховського, перемишльського земського писаря. Згодом у 1513 р. подружжя записує навзаєм доживоття на своїх маєтках: Ядвіга чоловікові – на Баранчицях та Бжестянах, Станіслав дружині – на Оріховцях та іншу нерухомість<sup>30</sup>.

У 1510–1520-х рр. Ядвіга зрідка з'являється на сторінках перемишльських земських актів у справах навколо спірної земельної частки у Берестянах та власності в Ковиницях, на які претендував син її двоюрідного брата Яна Станіслав Ковиницький (1496–1542). Зрештою, суперечку вдалося полагодити. У 1535 р. Ядвіга продала свої частки в Бжестянах за 80 гривень Петру Бжестянському<sup>31</sup>.

Другий шлюб зі Станіславом Оріховським був щасливішим. Подружжя прожило разом більше трьох десятиліть. З Оріховським Ядвіга мала 11 дітей: Анну, дружину Томаша Замеховського; Барбару, дружину Станіслава Яскманицького; Наталію (Навойку), дружину Станіслава Рашка, а згодом Михайла Подфіліпського; Катерину, дружину Адама Семушовського; Єлизавету, дружину Станіслава Броньовського; Станіслава, нашого героя; Миколая, пізніше перемишльського земського писаря; Олександра, інакше Олехна, змигородського пробоща; Роха та, ймовірно, Яна й Давида, не згаданих в перемишльських актах, однак про них повідомляє Туменувна<sup>32</sup>.

В другій половині 1541 – першій половині 1542 рр. Ядвіга стає вдовою. По смерті чоловіка вона ще кілька років одноосібно провадить господарські справи. В середині 1540-х рр. численна сім'я Оріховських розподіляє між собою батьківський спадок. Ядвіга остаточно відступає свої майнові права синам та внукам<sup>33</sup>. Вона дожила до глибокої старості: востаннє на сторінках перемишльських актів Ядвіга з'являється в 1552 р. у справі з Веронікою Конюшецькою, дружиною Станіслава Ковиницького, двоюрідного племінника Ядвіги<sup>34</sup>.

Отже, Станіслав Оріховський не мав жодного стосунку до руського роду Баранецьких й не був внуком православного священника. Його мати, як і батько, належали до місцевих укорінених у Перемишльській землі католицьких родів. Таким чином Станіслав був “територіальним русином” як і Ян Щасний Гербурт та інші його сучасники, котрі також приміряли на себе руські шати, однак утримувалися від відвертих вигадок щодо свого руського походження. Станіслав Роксолан, схильний до епатажу, в цьому питанні вірний собі, в черговий раз здивував сучасників та ввів в оману майбутні покоління дослідників своєї творчості.

#### Примітки:

<sup>1</sup> Докладний, однак далеко не вичерпний, історіографічний огляд здійснив Д. Вирський: *Вирський Д.* Станіслав Оріховський-Роксолан як історик та історичний мислитель. – К., Кременчук, 2001. – С. 13–38.

<sup>2</sup> Українські гуманісти епохи Відродження. – К., 1995. – Ч. 1. – С. 509–510.

<sup>3</sup> *Яковенко Н.* Політична культура еліт. Шляхта і магнати Галичини // *Історія української культури.* – К., 2001. – Т. 2: Українська культура XIII – першої половини XVII століть. [Електронний ресурс]. URL: <http://litopys.org.ua/istkult2/ikult221.htm> (дата звернення: 18.04.2013).

<sup>4</sup> Деякі українські дослідники, не вагаючись, оголошують Оріховського “українським письменником”... Див., зокрема: *Наливайко Д. С.* Станіслав Оріховський як український латиномовний письменник Відродження // *Українська література XVI–XVIII ст. та інші слов'янські літератури.* – К., 1984. – С. 161–185; *Сас П. М.* Проблема людини в творчості українського письменника XVI ст. Ст. Оріховського // *Україна і Польща в період феодалізму: Зб. наук. праць.* – К., 1991. – С. 34–46.

<sup>5</sup> Антропонімічні дані отримано під час здійснення генеалогічної реконструкції шляхетських родів Перемишльської землі XV – початку XVII ст. на підставі актів гродських і земських судів (Центральний державний історичний архів України, м. Львів (далі – ЦДІАЛ). – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 4–28, 283–321; Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 4–70).

<sup>6</sup> *Tumenówna J.* Rodzina X. Stanisława Orzechowskiego // *Kwartalnik Historyczny.* – Lwów, 1917. – Rocznik XXXI. – S. 15–40. *Boniecki A.* Herbarz Polski. Część I. Wiadomości historyczno-genealogiczne o rodach szlacheckich. – Warszawa, 1900. – Т. 2. – S. 17–18; 1902. – Т. 5. – S. 21–23; 1905. – Т. 8. – S. 307–308; 1907. – Т. 11. – S. 203–211; 1913. – Т. 16. – S. 181–183. *Polski Słownik Biograficzny.* – Kraków, 1936. – Т. II. – S. 308–309; Kraków, 1939–1945. – Т. V. – S. 380–389; Wrocław, Warszawa, Kraków, 1992. – Т. XXIV. – S. 287–292. *Пашиш С. С.* Перемышльская шляхта второй половины XIV – начала XVI века: Историко-генеалогическое исследование. – Тюмень, 2001. – С. 76–77. ЦДІАЛ. – Ф. 12. – Оп. 1. – Спр. 11. – С. 386; Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 9. – С. 624, 1033; Спр. 14. – С. 661, 812, 1102.



- <sup>7</sup> Пашин С. С. Перемышльська шляхта... – С. 139; ЦДІАЛ. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 4. – С. 535; Спр. 16. – С. 144; Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 7. – С. 215, 735; Спр. 8. – С. 155, 194, 343, 729; Спр. 9. – С. 29, 72, 309, 896, 976; Спр. 17. – С. 443; Спр. 19. – С. 127, 341, 343; Спр. 20. – С. 44–46.
- <sup>8</sup> Halecki O. Z Jana Zamoyskiego inwentarza Archiwum koronnego. Materiał do dziejów Rusi i Litwy w XV wieku // Archiwum komisji historycznej. – Krakow, 1919. – Т. XII, cz. 1. – S. 186; Jana Zamoyskiego notaty heraldyczno-sfragistyczne // Piekosiński F. Studia, rozprawy i materiały z dziedziny historii i prawa polskiego. – Kraków, 1907. – Т. 7. – S. 106.
- <sup>9</sup> Ibid.
- <sup>10</sup> Однороженко О. Родова геральдика Руського королівства та руських земель Корони Польської XIV – XVI ст. – Харків, 2009. – С. 115.
- <sup>11</sup> ЦДІАЛ. – Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 17. – С. 537; Спр. 268. – С. 1031–1032.
- <sup>12</sup> Akta Grodzkie i Ziemskie z czasów Rzeczypospolitej z Archiwum tak zwanego bernardyńskiego we Lwowie w Skutek Fundacyi śp. Alexandra hr. Stadnickiego wydany staraniem Galicyjskiego Wydziału Krajowego (далі – AGZ). / Wyd. A. Prochaska. – Lwów, 1888. – Т. XIII. – Nr 3580; 1889. – Т. XIV. – Nr 505, 940, 2989; 1906. – Т. XIX. – Nr 2767, 2784, 2801, 2811, 2831.
- <sup>13</sup> Ibid. – Lwów, 1888. – Т. XIII. – Nr 24, 61, 141, 158, 192, 379, 502, 540, 591, 1141, 2933, 3531, 3738, 3790, 3943.
- <sup>14</sup> Ibid. – Nr 3790, 3943.
- <sup>15</sup> Źródła Dziejowe. – Warszawa, 1902. – Т. XVIII. – Cz. 1: Ruś Czerwona. – B. Dobra królewskie zastawne. – S. 4; Пашин С. С. Перемышльська шляхта... – С. 136.
- <sup>16</sup> AGZ. – Lwów, 1888. – Т. XIII. – Nr 2933, 4849, 4850; 1903. – Т. XVIII. – Nr 869–870, 1098–1099.
- <sup>17</sup> Ibid. – Lwów, 1888. – Т. XIII. – Nr 4479, 4520, 4771, 4849.
- <sup>18</sup> Ibid. – Lwów, 1903. – Т. XVIII. – Nr 1921, 2380, 3831. ЦДІАЛ. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 5. – С. 315; Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 6. – С. 202, 256; Спр. 7. – С. 440; Спр. 8. – С. 192, 193, 341, 617, 812; Спр. 9. – С. 22, 633; Спр. 12. – С. 479; Спр. 13. – С. 143; Спр. 14. – С. 222, 276, 409; Спр. 17. – С. 335, 337.
- <sup>19</sup> AGZ. – Lwów, 1903. – Т. XIII. – Nr 4732, 4850, 6863; Lwów, 1903. – Т. XVIII. – Nr 360, 869, 1098.
- <sup>20</sup> Ibid. – Nr 116.
- <sup>21</sup> Urzędnicy Dawnej Rzeczypospolitej XII–XVIII wieku. Т. III: Ziemie Ruskie. Zeszyt 1. Urzędnicy województwa Ruskiego XIV–XVIII wieku / Oprac. K. Przyboś. – Wrocław etc., 1987. – S. 313.
- <sup>22</sup> AGZ. – Lwów, 1889. – Т. XIV. – Nr CCLXV.
- <sup>23</sup> Boniecki A. Herbarz Polski. Cześć I: Wiadomości historyczno-genealogiczne o rodach szlacheckich. – Warszawa, 1900. – Т. 2. – S. 104–105. М. Вілямовський вважає, що Петро був сином Яна-старого і братом Яна-молодшого (Вілямовський М. Надвіран familia Пьотра та Анджея Одровонжів зі Спрови, воевод та старост руських // Молода нація. – 2001. – № 3. Україна і Польща: сторінки спільної історії (XIV–XVIII ст.). – С. 122, 132).
- <sup>24</sup> AGZ. – Lwów, 1901. – Т. XVII. – Nr 2766.
- <sup>25</sup> Пашин С. С. Перемышльська шляхта... – С. 80.
- <sup>26</sup> AGZ. – Lwów, 1903. – Т. XVIII. – Nr 2807.
- <sup>27</sup> ЦДІАЛ. – Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 6. – С. 51.
- <sup>28</sup> Там само. – С. 121.
- <sup>29</sup> Там само. – Спр. 6. – С. 276; Спр. 7. – С. 132, 188, 224, 229–230; Спр. 9. – С. 178, 184, 186, 197.
- <sup>30</sup> Там само. – Спр. 6. – С. 394–396.
- <sup>31</sup> Там само. – Спр. 12. – С. 133.
- <sup>32</sup> Там само. – Ф. 12. – Оп. 1. – Спр. 11. – С. 574; Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 14. – С. 83–84, 509, 545, 547, 576, 576, 626, 690, 860, 975, 979, 989, 991, 1070, 1100–1102, 1142. Tutenówna J. Rodzina X. Stanisława Orzechowskiego // Kwartalnik Historyczny. – Lwów, 1917. – Rocznik XXXI. – S. 38.
- <sup>33</sup> ЦДІАЛ. – Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 14. – С. 450, 509, 626.
- <sup>34</sup> Там само. – Оп. 1. – Спр. 265. – С. 19.

\* \* \*

**Ігор Смуток (Дрогобич): У справі русько-польського походження Станіслава Оріховського Роксолана**

У статті розглядається проблема етно-конфесійної ідентичності одного з відомих діячів періоду Ренесансу в Речі Посполитій Станіслава Оріховського Роксолана. На підставі виявлених архівних документів спростовується твердження про приналежність матері Станіслава Оріховського до місцевої православної шляхти. В дійсності Ядвіга з Баранчиців походить з католицького роду Ковиницьких, власників у XV–XVI ст. маєтку в селі Баранчиці Великі і Малі.

Ключові слова: Станіслав Оріховський, шляхта, Перемишльська земля, генеалогія.

\* \* \*

*Ihor Smutok (Drohobych): In the case of Ruthenian-Polish origin of Stanislaw Orzechowski Roksolana*

The paper addresses the problem of ethno-religious identity of one of the prominent figures of the Renaissance in the Commonwealth of Stanislaw Orzechowski Roksolana. On the basis of archival documents discovered refuted allegations of affiliation mother Stanislaw Orzechowski to the local Orthodox nobility. In fact Jadwiga from Baranchytsi comes from Kovynytskys Catholic family, owners of estate in the village Baranchytsi Large and Small in the 15<sup>th</sup>–16<sup>th</sup> c.

Key words: Stanislaw Orzechowski, nobles, Przemysl land, genealogy.